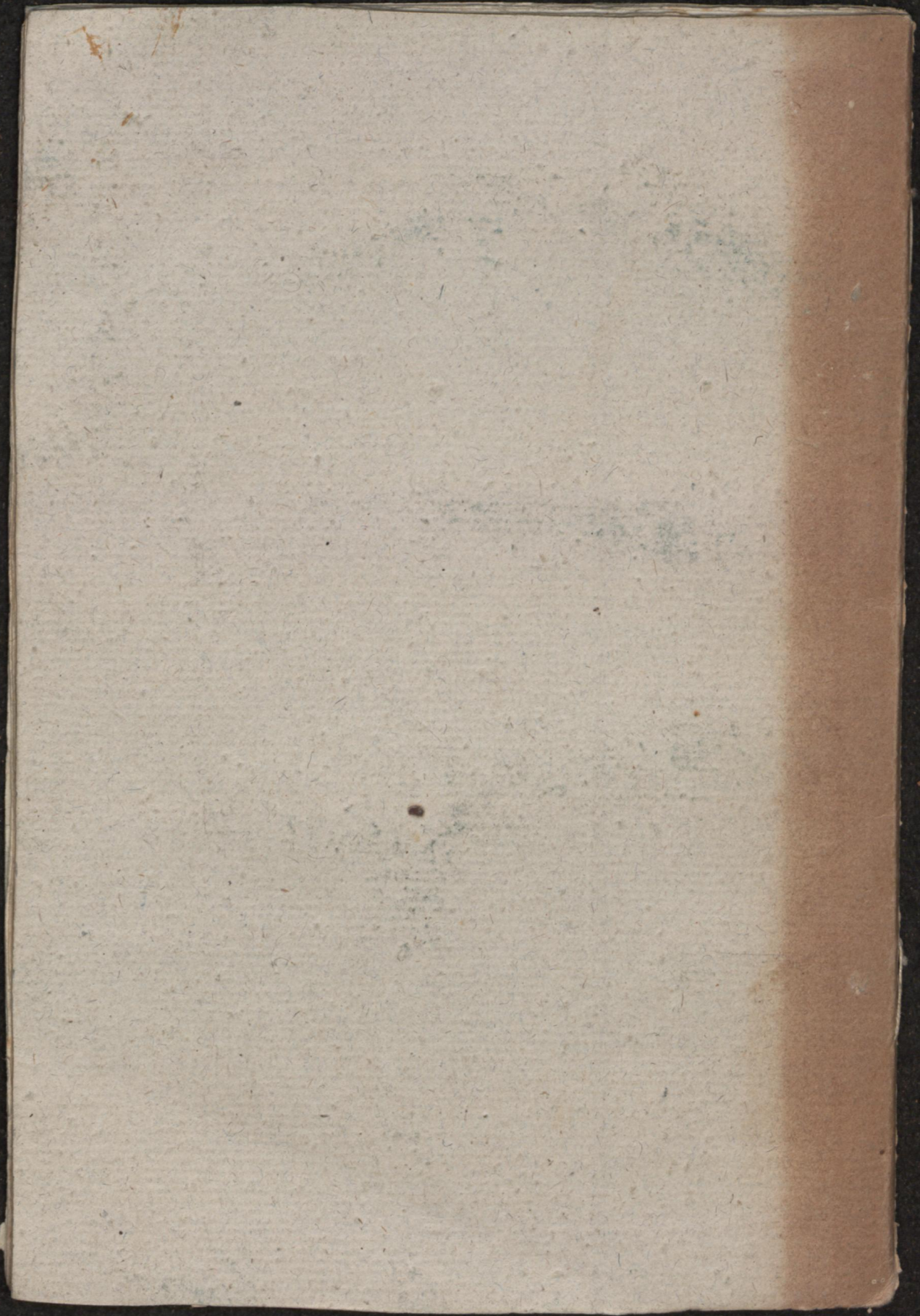
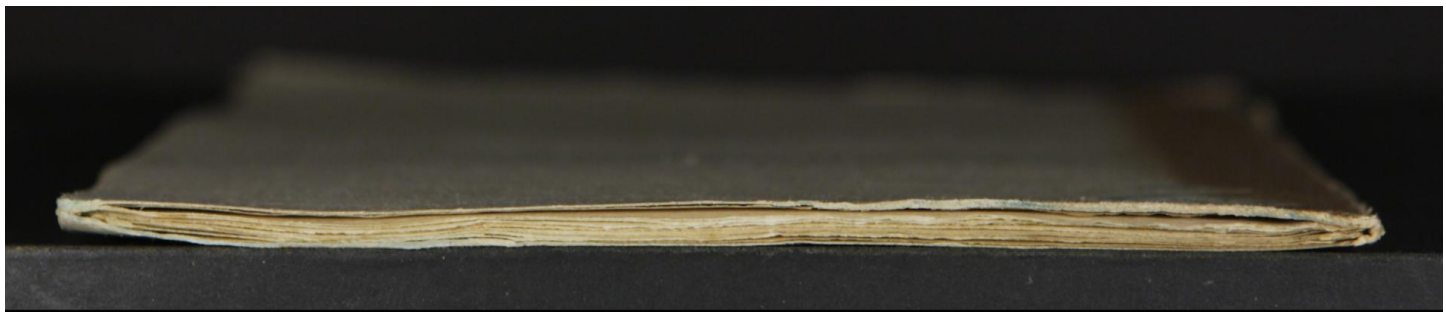
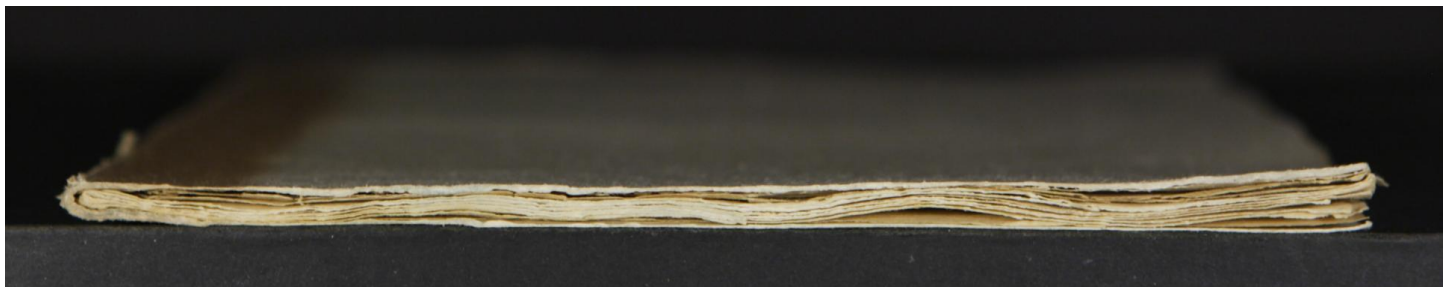

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. Cust. A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. Cust. A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. Cust. A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. Cust. A 4

Ham 94.04

Reich. V, 158

[Rome, Johann Schu-
mer, dopo il to mag.
gro 1476]

R 107-(2)

Cfr. Rmc vol. IV, p. 56
e tav. VI

Iohannis Irensis philosophi ac medici p̄stan-
tissimi Ad Marcellū caput d̄ ferro Patritiū
Romanū uirū clarissimum Libellus de peste
huius anni Millesimi. CCCC. LXXVI.

Epenumero me hortatus es Marcelle mi:
tu qui i me unice ob uarias in te uirtutes:
et ob singularem in me beniuolētiam mirifice op-
pores: ut aliquid de hac pestacula presenti: uel
maiori futura qd absit meo īgeniolo discurrerē
Et siquid in preseruatiōe haberetur: Marcello
suo non renuendum iussisti. Rem dignam et sa-
lubrem exposcis: Meos tamen humeros longe illi
impares. Hanc iussu tuo rem aggrediar: ut tan-
tis per desiderium lenias tuum. Non enim eorū
sum qui amicitie uere nō obediā. Tu uero quī
inmerua altrice uicina educatus es: hanc meam
discussionem tuo fornaci recoquas: ut cū uisui
accedit latrantium: illorum ora obtundas: Et
Irensem tuum ab omni rephendente defēde.

Tractatulus de Peste Incipit.

Quid sit Pestis Capitulo.	.I.
Que sunt cause pestilentie.	.II.
Que sunt cause hui⁹ pntis pestilentie.	.III.
Que et quot sunt instra quibus ab ista
peste preseruari et curari possit.	.III. .
De regimine uite i ordie ad rseratōes supflui.	.V.
De regimine uite in ordine rerum non
naturalium De aere.	.VI.
De Cibis.	.VII.
De Potu.	.VIII.

De Sompno et Vigilia.	IX.
De repletionem et iminationem.	.X.
De motu et quiete.	XI.
De accidentibus anime et coitu.	.XII.
De cura pestilentialium.	.XIII.
Quo corpora statim preparata esse oportet.	.XIII.

Estilentia ergo ut ab aliabate quinto sue
theologice scribitur est mutatio aeris in
corruptionem et putredinem propter egressi-
onem a temperamento in eius substantia et qua-
litate Vnde ex hoc facillime concluditur aerem
posse alterari in qualitate et substantia simbola
et non simbola.

Mutatio enim secundum qualitatem est: cum aer
secundum caliditatem et frigiditatem maxime
ad dispositionem peruenit intollerabilem ut inde
menses animalia uitaeque corrumpantur: Et hoc
secundum magis et minus aliqua erunt disposita
ut inferius demonstrabitur.

Mutatio autem aeris in substantia ipsius est ut
hec ad maliciam conuertatur non obstante quod
aliqua qualitas non sit multum lapsa. et hec est
que cum fuerit sola uere loquendo potest dici pes-
tilentia. Pro quo errant illi qui aut ratione hu-
midi transacti aut rabiositatis yemis aut Veris
principii ob aliqualem intemperiem ita aperto
ore pestem futuram et tantam dignam curiam
terrere dicereque conantur. Nec ex his quae potui-
t a ueteribus colligere ob humidum lapsum yemalis

nisi tria tantum pericula minari. Primum pro mulieribus in utero habentibus. Secundum pro catharrois. Tertium aptitudinem ad fluxum que adhuc ut sciunt docti inter quos estis possunt beneficio futuri lapsi ad contrarium emendari. Sed alia sequar ut obiectum et a te frequenter suscitatum consequi possim.

Cap. II. Que sunt cause pestilentie.

Que causa. s. huius mutationis in substantia Dimissa opinione 30 ar que fuit qd deus aliquando pestilentiam mittit. Dico varias esse causas pestilentie ac multas. Prima ratione corporum super celestium qd ex luminarium contingit eclipsibus et coniuntione planetarum maxime saturni et martis cum stellis fixis z multis aliis ut uidistis in tractatu meo de cometis. Et hanc causam superiorem dixit princeps necessario concurrere in omni peste. Est et altera causa que secundum me est principalior puta forma illa que specifica est in regione aeris. Que non ratione qualitatum illum effectum induceret: sed quia tale. Pro quo aduertendum nec in prima regione uersus ignem quia partes ignee non permetteret putrefactionem fieri cum sint extra latitudinem putrefactibiliu quarto methauroz. ut nostis nec in prima secundum omnes partes primas uersus terram propter reflexionem radiorum z c. licet in illa quando esset fortis putrefactio uiscerum terre uel aque canapisi lini aspalti et similius ac uentoz portatium esset possibile tenendo uiam communem nec in

media secundum omnes partes maxime uersus
superius ibi enim ut uolunt patres frigidum zc.
Vnde teneo qd fieret resistentia et si non conuer-
teretur in demphorem formam puta grandinis
uel alterius ita qd non remaneret malicia illa etc.
Sed teneo qd in ultima prime et prima et secunda
medie cum tribus requisitis. s. substantia quanti-
tate et qualitate hec praua forma et mortalib9
uiolenter iniqua suum esse habeat et per parte
post partem ut diaphanam prius. i. magis debile
deinde terrestrem. i. magis fortem calor solaris
impellens et inferius inducens animalia inuenit
que secundum eorum subiectam materiā habet
morderi et mori iuxta illd uelimus nolimus aerē
attrahimus.

De quo si tempus esset scrutandum esset an san-
guineus an colericus magis paratus. Clamat po-
pulus cōtra sanguineos qui certe cum tēperatio
sint pro quinq9 omnibus causis alterantibus scdm
me magis resistere debent Sz de hoc alis. Est et
causa ut paucis te expediam cum remedia qres
omne ducens talē mutationē in substantia aeris
uel p se uel p accidens quod et qle longum esset
enumerare.

Cap. III. Que sunt cause hui9 pntis pestilētie
Modo uidendum est amice mi id qd tot animos
agitat puta huius in Roma pncipiū pestis causa
Et reuera non parua in mentem nostrā duxit
dubitationē in inuestigādo. Maxime cū diebus
paucis citra una cum uiro clarissimo dño Euāge

lista papali medico primo necnō cū ueteri docto
probato dñō Iacobo de zocculis pñtib⁹ Magistro
Anestore et Magrō Iacobo Siculo nostro doctis
simo atq; inuestiganti res ista euentilaretur: et
omēs ut trepidi ammiratiq; remāsimus. uolebat
philosophie pater dñs Euāgelista humiditatem
elapsam. Quod socratica atq; ratione manifesta
ostēdebat. Dicebat ultra tanq̃ uir omī doctrina
experientiaq; plenus. qđ cometa elapsus posset
hanc principiare pestilentiam et qđ eclipsis tras
acta etiā iuuabat: ad hoc uetustissimus dominus
Iacobus ut uir grauis et ammirans dicebat uera
esse supradicta Sed causam ita coniunctam esse
humiditates elapsas.

Anestor autem doctor ingeniosus et doctus con
firmans omnia supraddebat an forsan uentis sint
portantes a longinquo et q̃si plura uellet dicere
Siculus noster qui euclitis sequitur uias et ptho
lomei scolā insurgens dixit certe uidi q̃ plurimos
immo omnes de hoc scribentes et uolunt principa
liter in his effectibus formas celi concurrere. Et
certe dato qđ non sint coniunctiones planetarū ad
hoc in hoc anno qđ deus uelit sit in secundo teneo
qđ cometa ut dixit princeps artis fuerit in hoc
a longinqua causa n̄ ouens et eclipsis adhuc non
potuit nisi nocere ex ipsa quidem uegetabilia et
plante non paucam patiuntur lesionem. Cui ne
cessario subsequē corruptio que incepit et du
bito ne magis intendat.

Videndo tot dignorum dicta uacillat mens mea

in aliam euentillando nisi que tunc dixerim puta
q̄ forme celi terre sunt necessarie et q̄ camere
possint et eclipses ut plena est apud doctos hui⁹
rei bystoria et maxime in hoc remitto me ad tra
ctatulum meum de cometis ubi testatus fui sen
tentiā ahababager nolētem iudicare nisi post ab
expimento ex illo. Nihilominus teneo q̄ p̄ncipiū
huius pesticule ī sancta ciuitate fuerit cōtagio.
Non obstante q̄ ad talem cōtagionem et corrup
tionem humidum cum transactis dispositonibus
inclinatibus coadiuuat cū sit mater putredinis.
Et staret pro possibili q̄ aucto calore aliquātisp
aer alteraretur et pesticulam causaret que eēt
altera ab ista: Et teneo q̄ si calores superuenirēt
intensi ad lassum hoc multum nuarent.
Tria sunt que me mouent in hoc q̄ ex cōtagiōe
et non ex humido principaliter pesticula prima
fuerit causata.
Nam per menses q̄tuor nō sunt mortue triginta
persone et omnes quasi linea clara cōtagione.
Testatur princeps ex humido pluris euentus. Sz
minoris malicie ut sciunt medici: Vnde si ex hu
mido plures fuissent.
Secundum est q̄ si ab humido lapso hyemali ap
parerēt bubones apostemata grossa ul saltim ali
quando aliqua puscula lata ad albedinē de hui⁹
in patientibus et non esset cum tota sua malicia
qn aliquāliter uiuerent infecti uidentur eos ac si
ex sagipta statim perirem.
Sed non posset secundum me quin aliqua colerica

qualitate uenenosa talis mors ita subito fiat. Et
credo q̄ in aliqua uilla uel ciuitate extranea fu
erint infecti qui prius Romam uenerunt et au
tumpnalem egritudinem passi ex colera adusta
alterata et infecta in quibus non dubito eo tem
pore Antoin Carbunculi Antraces z pusculæ ni
gre cum istis febribus pestilentialibus erant asso
ciata que modo propter tempus contrarium et
humiditates transactas illam uim deperderunt.

Tertium est q̄ si ita esset Infantes et maxime
femelle maximum sensissent terremotum.

Dico bene quemadmodum cum magistro domio
Philippode Valle uiro clarissimo discussimus q̄
a paucis diebus infra aliquæ mulieres et infantes
suum diem uelociter clauserunt extremum et in
multis pueris ultra consuetū uidetur copia uer
mium et multos nūc uidemus cū apostematibus
in inguine et similibus.

Vnde sine dubio ob humidum lapsum et ex eo q̄
modo continuatur cum tantis temporis mutati
onibus q̄ ad hoc ualde potissime sunt iuxta illud
ypocratis. Mutationes temporum maxime ge
nerant morbos etc. Arguo maliciam aliquam in
aere causatam uersus quam cære Marcelle que
dicentur habentur ordinari cum illam primam
sola non conuersatio saluauerat.

Cap. III. Que et quot sunt Instrumenta
quibus ab ista peste p̄seruari et curari possit.
Quinq̄ igitur cū dei auxilio erunt instrum̄ta

quibus ab ista peste uel intentione huius species
poterunt Romani nostri Curiales et astantes sal
uari. Primum et sublime quo cum prospera
inuenientur erit fuga dixit Alabaz. Non enim
uulnerantur in bello qui non sunt in prelio. Et si
eres illas conditiones uulgatas haberet. Puta cito
lōge Et tarde esset ex hoc diuina operatio. Sed
unum non admitto q̄ non sufficit isto modo li a
longe ut sonat. Sed ad loca montuosa bona aeris.
uidebis ut dubito omnes ciuitates de planitiis ma
xime per quas currunt flumina et sunt lacus et
paludes prope nō sine magno periculo transire
et licet cause longinque id est figure celestes nō
ita minentur sunt tantum iste propinque id est
terrestres ut clare itumur disposite ad illud qd̄
bezoar uerum dico esse ad bona loca fugere z de
electioribus locis uidere meo est patria abrucci
pro quo sine attenti domini illi ne Contagiones
incurrant.

Cap. V. De regimine uite in ordine
ad reperationes superflui.

Secundum instrumentum in ordine erit regimē
uite tum reperationis superflui tumq; in ordine
ad sex res non naturales. Eruntq; humores sup
flui omni modo euacuandi. Nam ut ait princeps.
Et munda corpora forsan non leduntur ex hoc
q̄ consiliator confirmans dicit non tantum q̄ nō
leduntur; sed potius contemperantur. Vnde in
differentes omnes cohortor eximios uros medicos

adcerfiri. Sed pronolentibus uel non potentib9
lando ut per quatuor dies sumatur iste scrup9
Recipe sy. acetosi fume untiam unam Sy. acetosi
tatis citri zelemabin añ. dragmas tres aque mel
lisse unc. ii. et hoc secundum magis et minus ut
est etas consuetudo etc.

Sequenti die sumat hoc Reci. mane granate un
tiam semis electuarii de daptihs dia capitoliconis
añ. dragmas. ii. raueth. fini scrupul. ii. spice pa
rum distempera cum supradicta aqua sumat
obseruato ordine etc.

Et pauperes et nolentes possunt purgari cum
scrupul. ii. pillularum aggregatiuarum inten
tione nostra et scrupul. i. reubarbari secundum
magis et minus ut dixi superius.

Vnde uti cero cassia et similibus apud me nō est
iuuatium in isto casu.

Et aduertant qui multū habundant in sanguie
et qui soliti sunt flobothomari et euacuari anno
isto non dimittant z recordentur qui habuerūt
alias euomationes maxime ad minus semel in año
uel per uomicum uel per ulcera tybiarum uel p
uenas emorroydales et similia ne refrenent.

Insuper in hoc concurrunt res iste scribē de que
a ueteribus diuino quodam miraculo scribūtur
et hec ista iuuatiua sint tam pro mundis corpo
ribus q̄ pro non mundis sine dubio teneo corpora
munda inde culpo iuari.

Sunt prime res et probate multum ac ratione

constantes pillule ex aloe partē unā mirre croci
an partem semis conficiantur cum uino z suma ē
dragma .i. ut scribunt ueteres Moderni autem
aut ratione debilitatis corporum aut altera qua-
uis causa dant unam pillulam aut tres ad plus.
Sed ego laudo maxie isto ano ad minus tres capi
hoc est scrupul. .i. de quo fiant pille tres et erunt
unui pro .3.

Sed aduerte ingeniose q̄ inueni licet princeps
nec pillulas nominet immo ex medicamine dicite
nec de croco specificē faciat mentionem q̄ debz
poni de croco orientali qui flos cartam appellat
Et si unq̄ fuerit ex eo inuamē teneo ob istam hu-
miditatem cōtinuam esse temporibus istis longe
magis croco illo profiguum. bene laudo q̄ calore
addito addetur cum eis pillulis parum cāphore.
Sed antiqui aspalti frigidiq̄ natura sermonem
de camphora non auscultant cum eis et canicie
ab omni forma inimice ē. Et tu memor fac ut sis
q̄ si nō pillulas aliquis sumere possitumat scrup.
.i. pulueris ex illis tribus.

Laudatur etiam ac multum in p̄seruatione usus
tyriace ac mitridati ieiuno stomacho cum uino
puta .3. ii. et plus et minus ut nosti superius scdm
dispositionem sumentis.

Sed sit tyriaca ad minus q̄nq̄ annorum. Et si an-
tiquior posset haberi ita q̄ non esset inueterata
summe in hac re esset profigua. Sed minori do si

opus est uti.

Inuentum est et expertum qd si quis rutam nucel ficus sumpserit antequam aliquid fuerit in stomacho fuisse bezoarticam huius rei medicinam.

Pro quo habeas qd habui ab uno Hebreo mihi caro doctoq; philosopho et medico non uulgari regniculo qui a ueteri habuit experto qd requiritur certa quantitas puta triginta folia rute ficus tres nux una et ita isto numero quantitateq; habeatur perfectio rei qd mihi non parum placuit cum certa quantitate et non altera aliquod ducatur inesse.

Vidi etiam qd requiritur qd nux sit duorum annorum sed de hoc non facio iudicium. licet credo illum dicentem fundari in illa oleaginitate magis penetrante.

Inueni qd si quis barbene folium de mane sumpserit eodem die pestilentia mori non posset et scribunt fuisse secretum reuelatum a demone multi calendulam aliqui sanguinem tassi dicunt esse solum remedium atq; specificum.

Dicunt multi qd capere ad quantitatem fabe cum uino uel cum Syrupo acetatis citri secundum diuersitatem temporis uel cum aqua mellisse de bolo armenico bono qd est quasi ultimum et non minus dicunt de terra sigillata.

Radix cardi benedicti dicitur ualde profigua
Apud me autem radix carline in ore portata
summe probatur et compatriote nostri scientes
ita confidunt ut ullo pacto uidentur pestem ti-
mere.

Termentillam aliqui zedoariaz non pauci dipta-
mum uenenofo aeri resistere uolunt.

Scriptit modernus qd si quis reciperet de mane
uncias duas aque acetose et tantumdem uini albi
odoriferi cum bolo armenico et zuccaro rosato
an. dragmam unam res sit ualde profigua. No-
tentur alleum cepe et porrum que tyriaca rusti-
corum nominantur.

Scriptum in consiliis cernisonis electuariu bonu
z expertum de quo sumatur de mane unc. semis
Re. diaboraginati dyabuglossati an. unc. i. zucca-
ri rosati an. unc. ii. Trocistarū de terra sigillata
specierum triasandalorum an. dragmam unam
gemmarum electuarii de gemmis sine speciebus
3. ii. boli armenici 3. iii. musce cum iulep. uiol.
quātum sufficit ad incorporandum. et reducat
in forma electuarii et coperiatur auro. est uere
mibi ualde gratum et teneo fore pro nobilibus
ualde profiguum. Et ne pauperes inuideant
fiat hoc.

Recipe nuces decem ficus siccas uinginti quinque
rure nasturcii scabiose de quolibet pugillum. i.
Aristologie lōge et ro. an. unc. i. semis termétille
dictami albi pinpinelle baccarum lauri an. dra

gmas uiginti quinque floz boraginis corticum cap
pari galange offis de corde cerui macis mirre bo
li armenici terre sunt sigillate añ. 3. decem omnia
subtiliter puluerizentur et incorporentur cum
tribus bl. mellis prius dispumati et sumatur de
mane meridie et sero ad quantitatem lupini et
non cito deglutia^r sed tenea^r in ore quantū est
possibile postea transglutiat^r residuum et hoc
est q^d omnibus indifferenter laudo.

Multi autē aliqua nomina Christi ut thetagra
maton et similia portant secum que si caste et de
uote portentur non possunt nisi iuuare.

Iacintus uero supra cor uel q^d tangat uenulam
digiti annularis pesti et tonitruo competit.

De Smaraldo et topatio multi similiter dicunt.

Cap. VI. De Regimine uite in ordine
rerum non naturalium. De aere.

Restat ergo secūda pars regiminis uite que rex
non naturalium regimen contangit.

Aer in urbe eligendus est eleuatus. i. domum ha
bere in altum et in hoc s^uuile sunt digne. Et ad
uertant habitantes ne fenestras quas habent
uersus meridiem teneant apertas immo illas sep
tentrionales ac etiam orientales et ita omnes fa
ciant ubiq^{ue} sint in Ciuitate habitatores. et fu
giant subterraneas habitationes ac prope Cis
ternas Cameras et similes habitationes. Et
alteretur aer de mane in ortu solis et in occasu
puta fiat fumigium prius facto igne ex uitib⁹

uellignis oliue et lauri isto anno uſ iuniperi ſi ha
beri poſſunt et qui non poſſunt faciāt de quouſ
ligno non tamen putrefacto.

Fumigium ſit uel ex laudano uel thure maſtice
terbentina raſa pini pice yſpana et ſimilibus et
hoc pauperes et mediocres diuites: diuites autē
mirram ſtoracē beium et ſimilia facere conent
Et caueat aer matutinalis atq; ſerius ut peſtis
ipſa

In eſtate autē poteſt irrorari camera ex foliſ
mirti et aliquali aceto et habētes de aqua roſa
uel de floribus mirti q; melius.

Pomum etiam competit portatum in manibus
hoc q; poteſt componi ex ſtilo aloes ambra thure
ſtorace ſādarica garioſ. ozimi maſtic muſto roſſi
ſandalis floribus cordialibus cāphori et ſilibus.
Confert etiā portare ſpongiam infuſam in aceto
garioſilato.

Etiā cōfert portare arangium cū garioſalis.

Cap. VII. De cibis.

Cibus ergo ſit boni ſuci facilis captionis bone cō
plexionis et tendat uerſus ſiccum.

De carnibus lepores laudātur iuuenes. Caprioli
capretti iuuenes caſtrati. Sz nō agnelli porcini
ſilueſtres de primo uel ſecundo anno Domestici
autē et uitelline maxime iuniores blaſphemaſ.
Bouinaſ autē bñ coctas et recētes p diē dico eſſe
iuuatiuaſ. Et i ferculo pōt poni de croco et agre
ſta z de acris herbis piformit in ſalciamē z pnt.

fieri ex aceto herbis acris cum modico gariof.
et de limonibus aratis granatis muzis et similibus
ac etiam de aceto rosato potest uti in omni mēse
maxime cum modico cinamomi et similibus.

De uolatilibus autem laudo pullinas perdices fas-
cianos franculinos starnas et quasi omnes aues
paruas siluestres preter lacunales et in aqua de
gentes columbinas etiam laudo iuuenes non quas
siluestres ta men.

Panis cum sit cibationis fundamentum primo ali-
mentorum. Sit diei unius bene fermentatus. Et
pro dominis et nobilibus laudo. q̄ habeāt granū
montanū q̄ sit collectū in aere bono et ullo modo
fiat panis de frum̄to nouo futuro maxime rome
collecto.

Oua sorbilia gallinarum iuuenum et maxime ni-
grarum et pinguium nō nutritarum ex herbis
cum modico cinamomi et zuccari laudo parifor-
miter in aq̄ uel in brodetto i quo ponatur semp
aliquod acrum.

Lac et caseus dimittantur omnino licet in fine
mense parum de marzulino uel parmisano uel de
caseo pecudis comedi potest sed non recentis.

Pro quo intelligat me amicus ille qui solum lactis
cinnis et priuaturis uescitur.

Pisces ueto expresse indifferenter et si quis uel
religioe uel gula uel alio quouis respectu eos uelit
eliganē marini ut triliesuri frangulini sardelle
et omēs illi qui non uidētur habere humiditatē
et pinguitatem maxime squamosi z petrosi. Vñ

ē efali anguille et similes dimittātur. Sint assi ul
fricti et cum succo arāgiorum coperti et parū
croci cancri marini a forma specifica iuuant.
Legumina laudanē ista lentes excorticatis elisse
et cū modico aceti sunt optimi. tum preseruādo
tum in curando.

Fabe comedi possunt sed non recentes immo dico
ipsas esse ualde prauas et intelligāt hoc romane
femelle atq̃ pueri et infantes.

Ciceres boni sunt z rubri et albi bene preparati
modo romano.

Robilli siue orbilli quia temperati in passuiſ co
medi possunt.

Olera huius temporis sunt infecta ideo fugiēda
Fructus fugātur et c. de minus malis erunt pira
Citonia Pruna Damascena Granata acetosa et
mulla et mala apia.

Et qui gulosi sunt de puponibus mittant extra
ad loca sani aeris quia minus nocui erunt.

Cap. VIII. De Potu.

Potus sit uinum bonum album odoriferū factū
ex uuis collectis i uillis et locis arenosis unde uina
cerasola sunt diuina in hoc anno Et possunt bibi
sine aqua et cum modica Si in primo haustu ha
betur uel modicum uini greci uel maluatici in
parua quantitate uel alterius uini boni ita q̃ nō
sit spissum et dulce bene laudo.

Cap. IX. De Sompno et Vigilia.

Sompnus sit nocturnus et non diurnus licet con
sueti de intentione principis nō sunt illico ut nō

dormiant cogendi. Dico modo ob varias causas
melius erit ut nō dormiāt. Et q̄ manus erit iuxta
mētū nocuūto. Initia ē in latere dextro deinde
in sinistrum postea in dextrum si fieri potest.
Decubitus autem et suppinus non laudantur sit
spatii. vii. uel. ix. horarum ad plus.

Vigilia autem sit diurna et si de sero uigilare ē
plus mihi summe placeret de mane autem nō nisi
sole apparente et per horam plus ad minus Sed
omnimodo preualeat uigilia cum motui somnus
uero quieti similetur.

Cap. X. De repletionem et ininatione.

De repletionem et ininatione est sciendū qđ hoīes
omnes durāte tempore pestis debent fugere re
pletionem nimiam semper ergo surgant a mensa
cum reliquis appetitus amplius comedendi. Et
aduertatur ne quantitas potus superet quanti
tatem cibi ut scribunt ueteres quia itelligitur in
peste causata in autumpno in quibus appareāt
illa predicta et c. bibant ergo quāminus possunt
ita ut dimittant potius in meliori et c.

Procurent q̄ uenter sit semp lubricus respectu
quātitatīs assumptorū ciborum. q̄ si naturaliter
soluti non essent fiat enema commune. uel suppo
sitorum uel aliq̄ pilula ante cenā de aloē loto et c.

Cap. XI. De Motu et Quiete.

De motu et quiete est sciendum q̄ exercitium
tempore pestis non laudatur propter duo pmo.
quia calefaciendo cor ipsum necessitat ad attra
bendum plus de aere propter inspirationem. et

cum aer sit infectus magis inficit ipm cor. Scdo
ga ppter exercitium incitant magis humores.
In ista autem plane ambulare de mane per loca
uiridia per unum miliare et aliquantulum de sero
ante prandium teneo esse proficuum. tentato
prius corpore et expulsis alijs superfluitatibus
puta narium aurium et similia. et facta aliqui
peccinatione apud ignem dictum et anelato fu
miglio in camera zc. Alijs tamē horis quies iocosa
uel cum amicis uel cum libris temperate tamen
est obseruanda.

Cap. XII. De accidentibus anime et coitu.
Accidentia autē animi ut ira cogitationes fixe
et praeue peiores fugiende sunt.

Gaudium etiam debet esse temperatum quia in
tensum teneo non competere.

Coitus uitandus est se ne in uisitatū ualde ut sit
necessaria pollutio. Sit cum personis gratis et iu
uenibus optui aspectus boni anhelitus q̄ppter
mensurate filiaris scabiose et ueteres matrone
usitate multum alonge uidende sunt et iuuenes
rarissime iuxta illd uulgare de. v. f. fugiendū ē

Cap. XIII. De cura pestilentiatorum.
Dimissa praeseruatione ad curam uenio. Cum ue
nenositas tam ferox et uelox non uerbis egeat sz
re completur ut dixi tribus ipsis instrumentis.
Primum erit peccatorum confessio ut zoartica
causa si esset tollat et xpiane religionis madata
seruentur que et qualis religiosus relinquatur.
Secundum est flobothomia et euacuatio.

Tertium administratio localium.

Fiat ergo fleubothomia ex latere leso secundum dispositionē uirtutis in quo laudo non fiat fortis extractio sanguinis cum in ipsa ex uenenositate sequatur debilitas uirtutis.

Euacuatio sit ex aqua buglosse mellisse et endi^c ubi bullierint flores cordiales de quibus capiat^r quantum sufficit in qua dissoluatur manne uel cassia und. semis cum .3. i. raueth. fini et modico spice obseruato ordine et^c.

Ego autem facta fleubothomia dico q^d capiat^r und. semis electuarii nostri et ad nouem horas uel octo und. aliam mediam et erit res cum auxilio dei salubris et a me experta.

Et si quis nō posset habere de electuario sumat .3. ii. huius diuine pulueris cum aqua mellisse uel uino. et^c.

Recipe dictam radicis carline cardi benedicti aristolo^c rotunde ienciane termentille grana lauri añ. .3. iii. et dico de isto puluere q^d dimissa ratione pbabili que de ea posset clare mōstrari q^d ille medicus qui me docuit q^d de decem saluabantur octo et qui bona hora sumebant mori minime ualebāt et ppter hoc sint aduertentes signati ut puluerem habeant in qua tantū cōfido ut ad alia non me ostendo.

Supra locum doloris primo ponant^r sanguisuge deinde uentose cum scarificatione.

Desuper emplm hoc Recipe radicū brance ur sine Cepe et radicū apii añ. manipul. .i. conte

rantur et ponantur. Et ponere si est sub ascella
aliquid ruptorium In iunctura brachii a parte
intra et ita in genis si esset in inguine ualde di-
co esse proficuum alia tamen remedia medicis
astantibus dimitto unum recordando quod epithi-
matha cordialia et irrorationes domorum non
ambigunt.

**Cap. XIII. Quomodo corpora stantia
preparata esse oportet.**

Sequitur inde ultimum quod corpora debent
conari omnimodo que remanere uolunt uel
aliter facere non possunt esse munda et supra
dicta cum discretionem obseruare Nam galienus
sententia est quod medicare secundum libros sine
perfecta ratione et solerti ingenio molestum est.

Conclusio.

Hec mihi uenere in mentem amice carissime in
quibus si quid iuepte dictum est uariis negotiis
et breuitati temporis penitus ascribatur. Et si
quid corrigendum una tecum eximii atque cla-
rissimi Ariminensis et Lancilotti patres mei non
deerunt Vale et ut soles ama.

Rome Die. X. Maii. M. CCCC. LXXVI.

Io. Bardi Corsonis Carmen.

Quisquis es: hoc facili scripto sermone libello.

Archanam medice qui docet artis opem.

E re potes modico: uitare periculo dire

Pestis: et intactum lector habere caput.

Plurima debetur Irensi gratia nostro:

Veile qui cunctis edidit autor opus.

